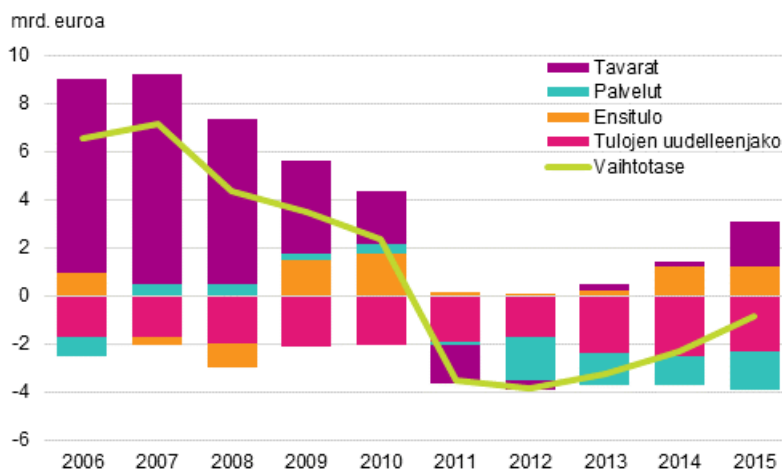

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema 2015

Vaihtotase alijäämäinen vuonna 2015. Ulkomainen nettovarallisuusasema positiivinen

Vaihtotaseen alijäämä supistui 0,9 miljardiin euroon vuonna 2015. Kauppatase vahvistui selvästi, koska tavaratuonnin lasku oli tavaraviennin laskua nopeampaa. Palvelutaseen alijäämä kasvoi palvelutuonnin kasvaessa palveluvientiä nopeammin. Vuoden 2015 aikana Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 2,0 miljardia euroa. Ulkomainen nettovarallisuusasema oli vuoden lopussa 1,3 miljardia euroa positiivinen. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema -tilastosta.

Vaihtotase alarineen vuosina 2006–2015, miljardia euroa

Vaihtotase

Vaihtotaseen alijäämä supistui 0,9 miljardiin euroon vuonna 2015. Vuonna 2014 alijäämää kertyi 2,3 miljardia euroa. Vaihtotaseen alijäämän pieneneminen oli seurausta kauppataseen ylijäämän kasvamisesta 1,9 miljardiin euroon (0,2 miljardia euroa 2014). Tavaratuonti laski 5,7 prosenttia 52,8 miljardiin euroon tavaraviennin laskiessa 2,7 prosenttia 54,7 miljardiin euroon. Tämä tavaratuonnin tavaravientiä nopeampi lasku vahvisti kauppatasetta. Viennin huippuvuodesta 2008 maksutaseen mukaisen tavaraviennin arvo on laskenut 16 prosenttia ja maksutaseen mukaisen tavaratuonnin arvo 10 prosenttia.

Palvelutase oli 1,6 miljardia alijäämäinen palveluviennin ollessa 22,5 miljardia euroa ja palvelutuonnin 24,1 miljardia euroa. Palveluvienti kasvoi 4,4 prosenttia palvelutuonnin kasvaessa 5,9 prosenttia.

Vaihtotaseen muista alueristä ensitulon tili oli 1,2 miljardia ylijäämäinen ja tulojen uudelleenjaon tili 2,3 miljardia alijäämäinen.

Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 2,0 miljardia euroa eli sijoitusvirta ulkomailta Suomeen oli suurempi kuin sijoitukset Suomesta ulkomaille. Suomen ulkomainen nettovarallisuus vuoden lopussa oli 1,3 miljardia euroa, kun se vuotta aiemmin oli -5,4 miljardia euroa. Samalla vuodesta 2010 alkanut ulkomaisen nettovarallisuuden lasku päättyi. Hinnan muutokset kasvattivat Suomen nettovarallisuutta 5,0 miljardin euron verran.

Arvopaperisijoitukset

Ulkomaisiin arvopapereihin suuntautuneiden sijoitusten nettovirta eli ostojen ja myyntien erotus oli yhteensä -0,6 miljardia euroa. Sijoitukset ulkomaisiin osakkeisiin vähenivät 1,3 miljardilla eurolla. Arvopaperivelat kasvoivat kokonaisuudessaan 6,4 miljardia euroa.

Suorat sijoitukset

Suorien sijoitusten bruttomääräisten saamisten vuosien 2013–2014 lasku taittui. Velat kasvoivat puolestaan historian korkeimmalle tasolle vuoden 2015 lopussa. Velkojen saamisia voimakkaamman kasvun seurauksena suoriin sijoituksiin liittyvä nettosaaminen lähes puolittui 11,2 miljardiin euroon edellisen vuoden 20,3 miljardiin euroon verrattuna.

Sisällys

1. Vaihtotase alijäämäinen vuonna 2015, ulkomainen nettovarallisuusasema positiivinen.....	4
1.1 Vaihtotase.....	4
1.2 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema.....	7

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaiset bruttosaamiset sijoituslajeittain, kanta, milj. euroa.....	14
Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain, virta, milj. euroa.....	14
Liitetaulukko 3. Vaihtotase alueittain, milj. euroa.....	16

Kuviot

Kuvio 1. Vaihtotase alaerineen, netto, 2006–2015, miljardia euroa.....	4
Kuvio 2. Vaihtotase alaerineen, tulot ja menot, 2006–2015, miljardia euroa.....	4
Kuvio 3. Maksutaseen mukaiset tavaravienti ja tavaratuonti vuosina 2006–2015, miljardia euroa.....	5
Kuvio 4. Palveluviennin erät 2015.....	5
Kuvio 5. Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2010–2015, miljoonaa euroa.....	6
Kuvio 6. Tavaroiden ja palveluiden vienti maittain 2015, miljardia euroa.....	6
Kuvio 7. Tavaroiden ja palveluiden Venäjän-kauppa vuosina 2006–2015, miljardia euroa.....	7
Kuvio 8. Rahoitustase 2006–2015, miljardia euroa.....	8
Kuvio 9. Ulkomainen nettovarallisuus sektoreittain 2006–2015, miljardia euroa.....	8
Kuvio 10. Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten kannat vuonna 2015 sijoitussektoreittain, miljardia euroa.....	9
Kuvio 11. Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten vuosimuutos 2006–2015, miljardia euroa.....	10
Kuvio 12. Suomalaisten yritysten arvopaperivelka, sijoitusvirrat vuosina 2006–2015, miljardia euroa.....	10
Kuvio 13. Suomalaisten yritysten arvopaperivelka, sijoituskannat vuosina 2006–2015, miljardia euroa.....	11
Kuvio 14. Suorien sijoitusten bruttosaamiset ja —velat 2006–2015, miljardia euroa.....	12
Kuvio 15. Suorien sijoitusten saadut ja maksetut tuotot 2006–2015, miljardia euroa.....	12
Kuvio 16. Suorien sijoitusten bruttosaamiset 2015, (osuudet sektoreittain).....	13
Tietojen tarkentuminen.....	18
Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	19

1. Vaihtotase alijäämäinen vuonna 2015, ulkomainen nettovarallisuusasema positiivinen

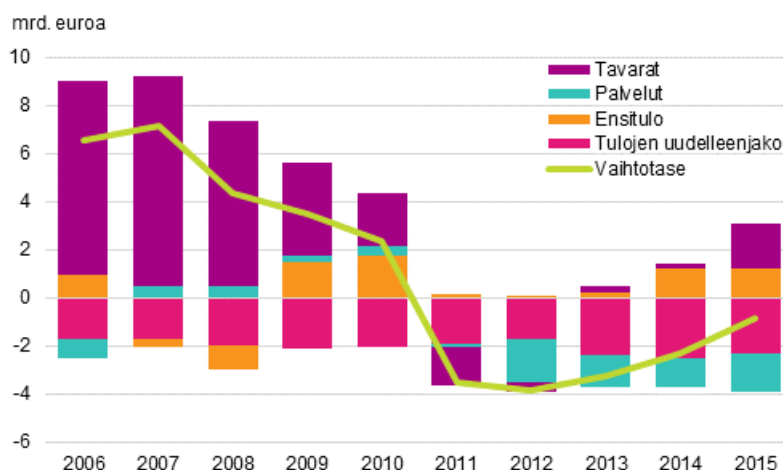
Vaihtotaseen alijäämä supistui 0,9 miljardiin euroon vuonna 2015. Kauppatase vahvistui selvästi, koska tavaratuonnin lasku oli tavaraviennin laskua nopeampaa. Palvelutaseen alijäämä kasvoi palvelutuonnin kasvaessa palveluvientiä nopeampaa. Vuoden 2015 aikana Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 2,0 miljardia euroa. Ulkomainen nettovarallisuusasema oli vuoden lopussa 1,3 miljardia euroa positiivinen. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema -tilastosta.

1.1 Vaihtotase

Vaihtotaseen alijäämä supistui 0,9 miljardiin euroon vuonna 2015. Kauppatase vahvistui 1,9 miljardiin euroon, koska tavaratuonnin lasku oli tavaraviennin laskua nopeampaa.

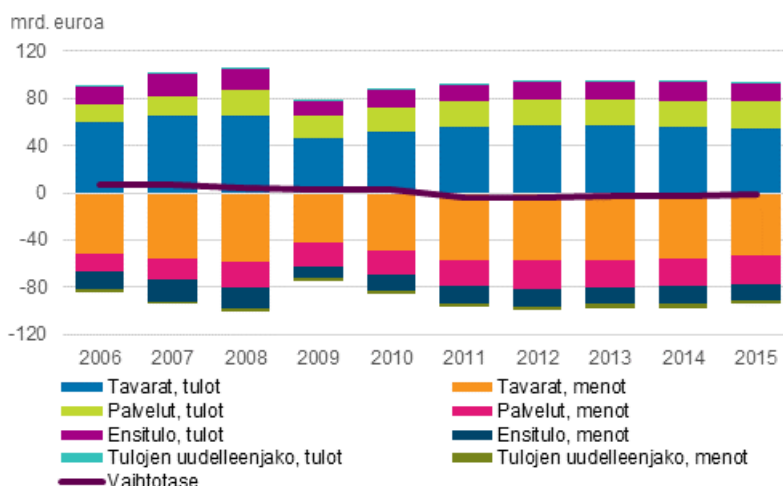
Palvelutaseen alijäämä kasvoi 1,6 miljardiin euroon palvelutuonnin kasvaessa palveluvientiä nopeammin.

Kuvio 1. Vaihtotase alaerineen, netto, 2006–2015, miljardia euroa

Vaihtotaseen muista alaeristä ensitulon tili oli edellisvuoden tapaan ylijäämäinen, 1,2 miljardia euroa. Tulojen uudelleenjaon tilin alijäämä oli 2,3 miljardia euroa.

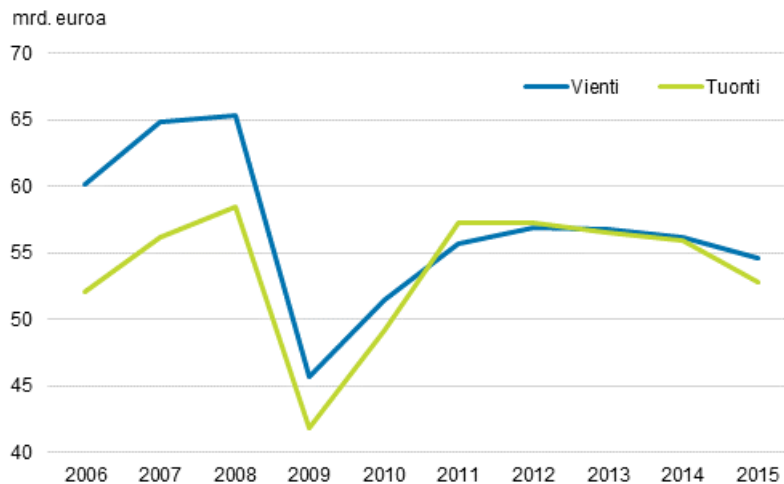
Kuvio 2. Vaihtotase alaerineen, tulot ja menot, 2006–2015, miljardia euroa

1.1.1 Tavarakauppa

Tavaratuonti laski vuoden aikana 5,7 prosenttia 52,8 miljardiin euroon tavaraviennin laskiessa 2,7 prosenttia 54,7 miljardiin euroon. Viennin huippuvuodesta 2008 maksutaseen mukaisen tavaraviennin arvo on laskenut 16 prosenttia ja maksutaseen mukaisen tavaratuonnin arvo 10 prosenttia.

Kuvio 3. Maksutaseen mukaiset tavaravienti ja tavaratuonti vuosina 2006-2015, miljardia euroa

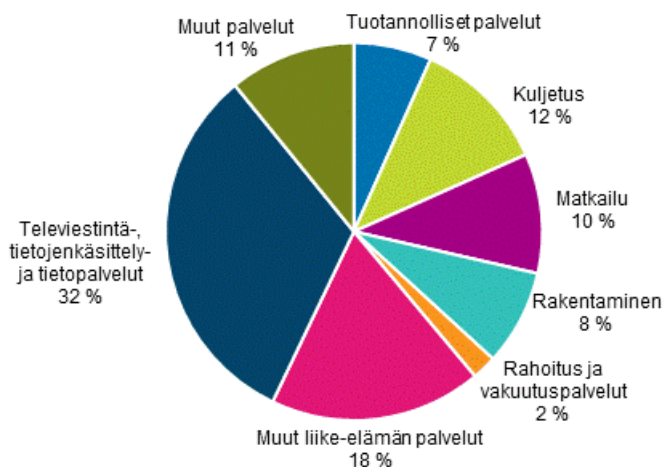

1.1.2 Palvelut

Palvelutase oli 1,6 miljardia euroa alijäämäinen, kun palveluiden vienti oli 22,5 miljardia euroa ja tuonti 24,1 miljardia euroa. Palveluiden viennissä suurin yksittäinen erä oli televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut (ICT-palvelut), joka selitti vajaa kolmanneksen palveluiden kokonaisviennistä. Palveluiden viennin muita keskeisiä eräiä olivat muut liike-elämän palvelut, kuljetus ja matkailu. Merkittävin erä palveluiden tuonnissa oli muut liike-elämän palvelut.

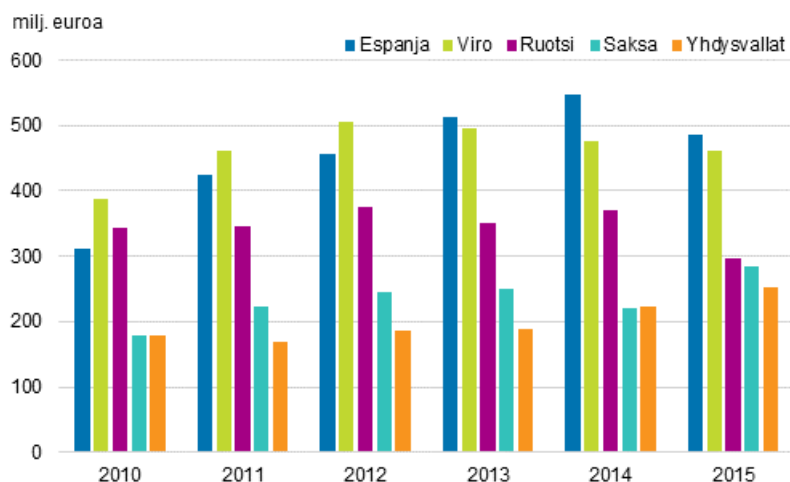
Sekä palveluvienti että palvelutuonti kasvoivat vuodesta 2014, palveluiden vienti 4,4 prosenttia ja tuonti 5,9 prosenttia. Palveluviennin alarististä eniten kasvua syntyi ICT-palveluissa ja rakentamisessa.

Kuvio 4. Palveluviennin erät 2015

Matkailutulot vuonna 2015 olivat 2,3 miljardia euroa ja –menot 4,3 miljardia euroa, minkä johdosta matkailutase oli ennätyselliset 2,0 miljardia euroa alijäämäinen. Matkailutulot laskivat edellisvuoteen verrattuna 17 prosenttia ja matkailumenot kasvoivat 8 prosenttia. Matkailutulojen lasku johtui venäläisten matkailijoiden laskeneesta kulutuksesta Suomessa. Matkailumenot Espanjaan, Viroon ja Ruotsiin laskivat edellisvuodesta.

Kuvio 5. Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2010–2015, miljoonaa euroa

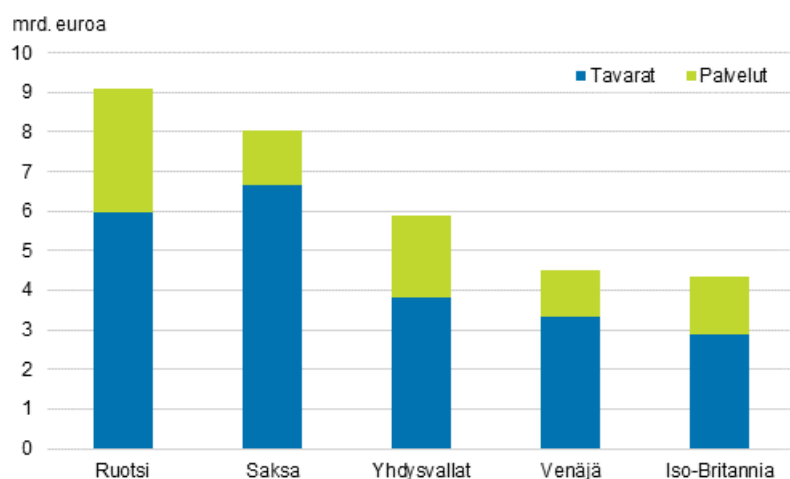

1.1.3 Vienti maittain

Ruotsi oli edelleen suurin vientimaa, kun tavarat ja palvelut lasketaan yhteen. Vuonna 2015 yhteenlaskettu tavara- ja palveluvienti Ruotsiin oli arvoltaan 9,1 miljardia euroa (tavaravienti 6,0 ja palveluvienti 3,1 miljardia euroa). Muita tavara- ja palveluviennin kannalta merkittävimpiä maita olivat Saksa, Yhdysvallat, Venäjä ja Iso-Britannia. Kokonaisvienti Saksaan oli 8,0 miljardia euroa, Yhdysvaltoihin 5,9 miljardia euroa, Venäjälle 4,5 miljardia euroa ja Iso-Britanniaan 4,3 miljardia euroa.

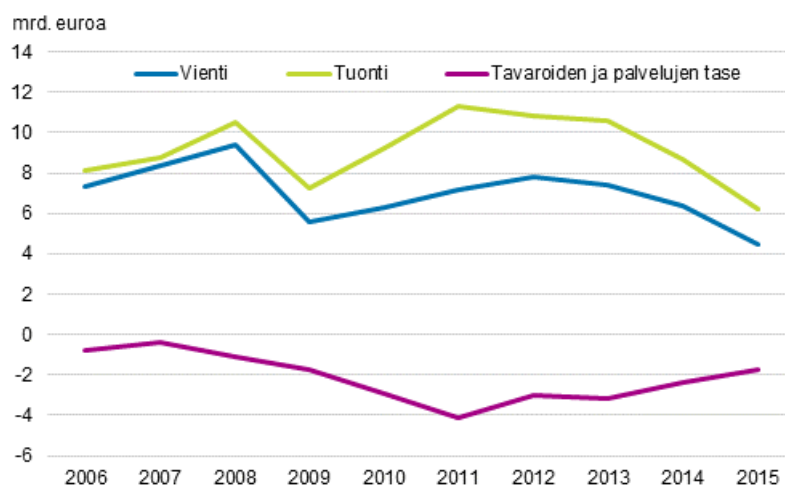
Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti Ruotsiin laski 3,4 prosenttia. Vienti Saksaan nousi 7,4 prosenttia ja vienti Yhdysvaltoihin 4,0 prosenttia. Yhdysvalloista tuli Saksan jälkeen kolmanneksi suurin vientimaa.

Kuvio 6. Tavaroiden ja palveluiden vienti maittain 2015, miljardia euroa

Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti Venäjälle laski 29,3 prosenttia ja tuonti Venäjältä 28,6 prosenttia edellisvuodesta 6,2 miljardiin euroon. Venäjän kaupan alijäämä pieneni 1,7 miljardiin euroon, kun se vuonna 2014 oli 2,4 miljardia euroa. Vuodesta 2012 vienti Venäjälle on laskenut 42,6 prosenttia ja tuonti Venäjältä 42,5 prosenttia.

Kuvio 7. Tavaroiden ja palveluiden Venäjän-kauppa vuosina 2006-2015, miljardia euroa

1.1.4 Ensitulo ja tulojen uudelleenjako

Vuonna 2015 Suomeen maksetut ensitulot olivat 14,7 miljardia euroa ja Suomesta ulkomaille maksetut ensitulot 13,5 miljardia euroa. Ensitulon tili oli 1,2 miljardia euroa ylijäämäinen. Ensitulon tilin ylijäämä oli edellisvuoden tasolla.

Ensitulon tili koostuu palkansaajakorvauksista, sijoitustuloista ja muusta ensitulosta. Näistä merkittävin erä oli sijoitustulot, joita maksettiin Suomeen nettomääräisesti 0,7 miljardia euroa. Vuonna 2015 Suomeen maksetut sijoitustulot olivat 13,2 miljardia euroa. Suomesta ulkomaille maksetut sijoitustulot olivat 12,5 miljardia euroa.

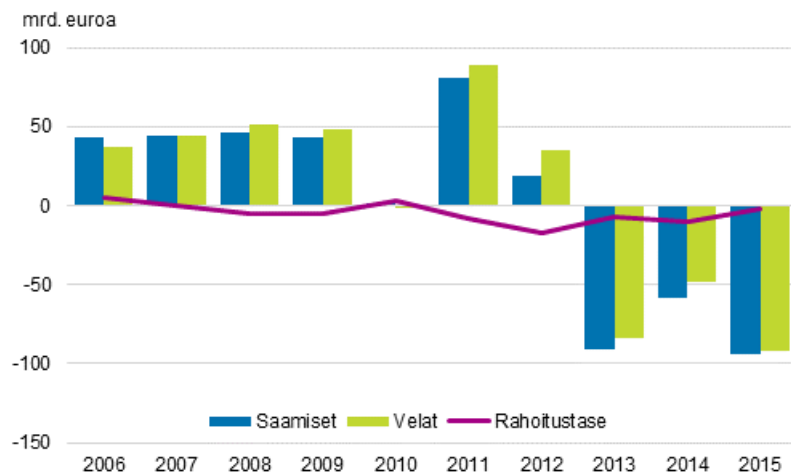
Tulojen uudelleenjaon tili oli 2,3 miljardia euroa alijäämäinen (-2,5 miljardia euroa vuonna 2014). Tulojen uudelleenjaon tilillä Suomeen maksettiin 1,1 miljardia euroa ja Suomesta 3,4 miljardia euroa.

1.2 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Vuoden 2015 aikana Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 2,0 miljardia euroa eli sijoitusvirta ulkomailta Suomeen oli suurempi kuin sijoitukset Suomesta ulkomaille. Suomen ulkomainen nettovarallisuus vuoden 2015 lopussa oli 1,3 miljardia euroa, kun se vuotta aiemmin oli -5,4 miljardia euroa. Ulkomainen nettovarallisuusasema kertoo ulkomaisten saamisten ja velkojen erotuksen.

Vuoden 2014 nettovelka kääntyi nettosaamiseksi vuoden 2015 aikana ja samalla vuodesta 2010 alkanut ulkomaisen nettovarallisuuden lasku päättyi. Vuoden 2015 lopussa Suomella oli ulkomaisia saamisia yhteensä 701,8 miljardia euroa ja velkoja 700,5 miljardia euroa. Vuoden 2015 aikana hinnan muutokset kasvattivat Suomen nettovarallisuutta 5,0 miljardin euron verran.

Kuvio 8. Rahoitustase 2006–2015, miljardia euroa

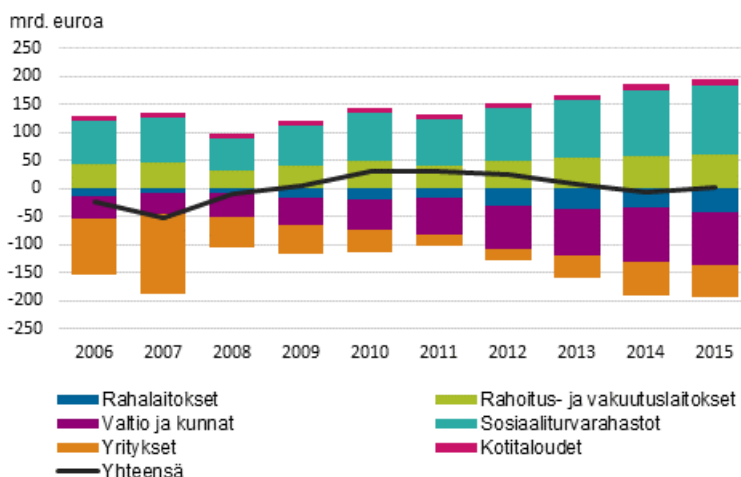

1.2.1 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema sektoreittain

Eniten ulkomaisia saamia ja velkoja vuoden 2015 lopussa oli muut rahalaitokset -sektorilla. Muilla rahalaitoksilla, joihin kuuluvat esimerkiksi pankit ja muut luottolaitokset, oli ulkomaisia saamia 242,0 miljardia euroa ja velkoja 322,2 miljardia euroa. Sektorin nettovelkaa kasvatti lähinnä arvopaperisaamisten vähentyminen, mutta myös suoriin sijoituksiin liittyvät velat. Nettovelkaa puolestaan vähensi käteisraha- ja talletusvelkojen pienentyminen.

Keskuspankin nettosaamiset pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 34,4 miljardia euroa. Keskuspankin valuuttavaranto kasvoi hieman, mutta saamiset arvopaperisijoituksista sekä muista sijoituksista vähenivät.

Kuvio 9. Ulkomainen nettovarallisuus sektoreittain 2006–2015, miljardia euroa

Yritysten ulkomaiset saamiset kääntyivät nousuun ja myös velat jatkoivat kasvuaan. Yritysten ulkomainen nettovelka supistui vuoden aikana ja se oli vuoden lopussa 57,3 miljardia euroa. Yrityssektorilla oli vuoden lopussa saamia 136,2 miljardia euroa ja velkoja 193,5 miljardia euroa. Suurin vaikutus yrityssektorin nettovelkaan oli käteisvaroihin ja talletuksiin liittyvien saamisten kasvulla.

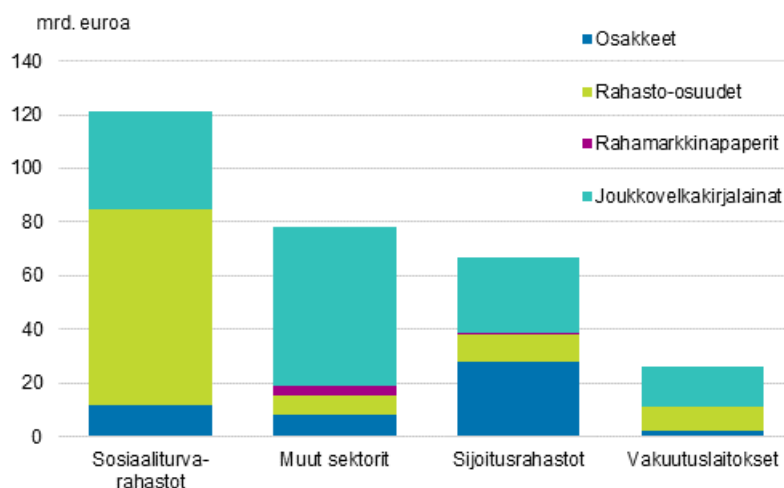
Sosiaaliturvarahastojen ulkomainen nettovarallisuus jatkoi kasvuaan vuoden 2015 aikana ollen vuoden lopussa 122,1 miljardia euroa. Kasvua sektorilla oli nettomääräisesti 6,3 miljardia euroa, kun vuoden 2014 lopussa nettovarallisuus oli 115,8 miljardia euroa. Sosiaaliturvarahastot kasvattivat sijoituksiaan osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin.

1.2.2 Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille

Ulkomaisiin arvopapereihin suuntautuneiden sijoitusten nettovirta eli ostojen ja myyntien erotus oli vuonna 2015 yhteensä -0,6 miljardia euroa. Sijoitukset ulkomaisiin osakkeisiin vähenivät 1,3 miljardilla eurolla, kun taas vuonna 2014 osake-omistukset kasvoivat 1,7 miljardilla eurolla. Ulkomaille rekisteröityjen sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia hankittiin 2,6 miljardin euron arvosta, mikä on hieman enemmän kuin edellisvuonna. Sijoitukset pitkäaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin vähenivät 2,6 miljardilla eurolla vuonna 2015, mikä on merkittävä suunnanmuutos verrattuna edellisvuoteen, jolloin ne kasvoivat 8,5 miljardilla eurolla.

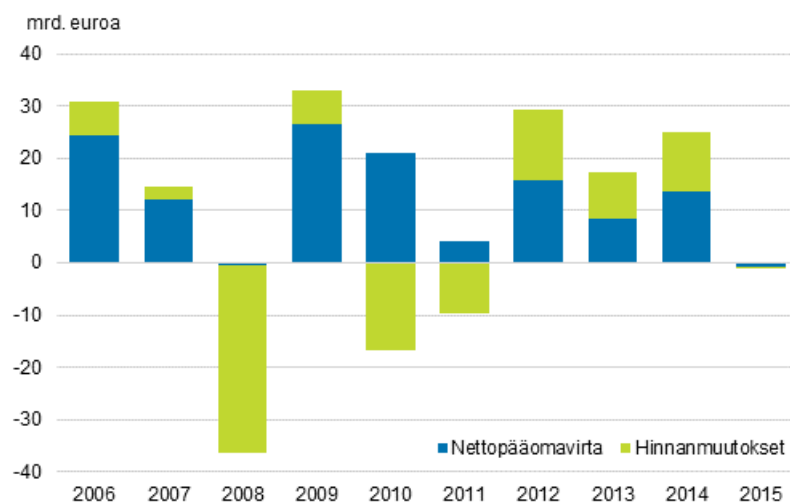
Eniten pääomaa ulkomaille veivät Suomeen rekisteröidyt sijoitusrahastot, jotka kasvattivat sijoituksiaan ulkomaisiin arvopapereihin 3,3 miljardilla eurolla, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Vakuutuslaitokset kasvattivat ulkomaisia arvopaperisijoituksiaan 2,7 miljardilla eurolla, josta merkittävä osa oli sijoituksia joukkovelkakirjalainoihin. Rahalaitokset (pl. keskuspankki) puolestaan vähensivät sijoituksiaan ulkomaisiin arvopapereihin 9,5 miljardilla eurolla vuonna 2015, kun edellisvuonna sijoitukset kasvoivat 7,6 miljardilla eurolla. Tämä johtui pääasiassa joukkovelkakirjalainoihin tehtyjen sijoitusten kotiuttamisesta.

Kuvio 10. Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten kannat vuonna 2015 sijoitussektoreittain, miljardia euroa

Suomesta ulkomaille tehtyjen arvopaperisijoitusten markkina-arvo oli 291,9 miljardia euroa vuoden 2015 lopussa. Hinnanmuutokset vähensivät arvopaperisijoitusten markkina-arvoa 0,5 miljardilla eurolla vuoden aikana, kun taas valuuttakurssimuutosten myötä markkina-arvo kasvoi 7,9 miljardilla eurolla. Vastaavasti edellisvuonna arvopaperisijoitukset kasvoivat 11,5 miljardia euroa hinnanmuutosten ja 6,8 miljardia euroa valuuttakurssimuutosten ansiosta. Osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien arvoa hinnanmuutokset nostivat 1,4 prosentilla.

Kuvio 11. Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten vuosimuutos 2006–2015, miljardia euroa

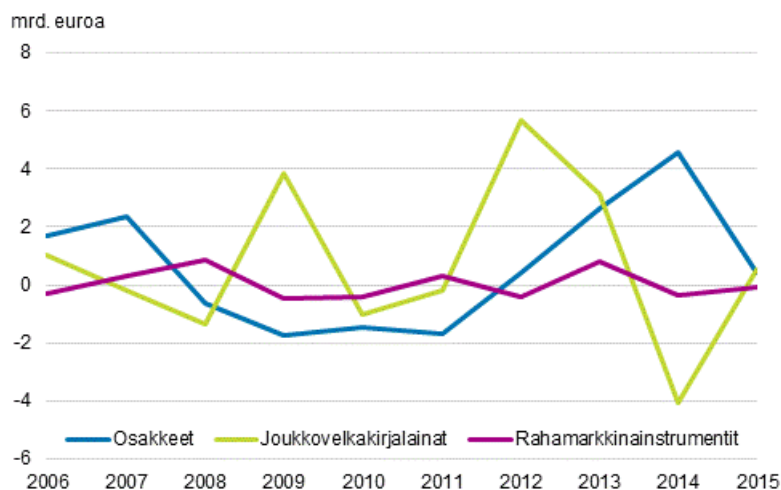
Ulkomailta Suomeen maksettiin arvopaperisijoituksiin liittyviä tuottoja yhteensä 6,0 miljardia euroa. Osinkotuloja ulkomailta Suomeen tuli 2,7 miljardia euroa, kun edellisvuonna vastaava luku oli 2,4 miljardia euroa. Korkotuloina ulkomailta Suomeen maksettiin hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna eli 3,3 miljardia euroa.

1.2.3 Arvopaperisijoitukset ulkomailta Suomeen

Arvopaperivelat kasvoivat kokonaisuudessaan 6,4 miljardia euroa vuonna 2015. Tästä 2,2 miljardia euroa selittyi ulkomaisten sijoittajien uusilla sijoituksilla suomalaisiin arvopapereihin ja loput, 4,2 miljardia euroa, arvopapereiden arvon nousulla. Verrattuna vuoteen 2014 sijoitusvirta Suomeen supistui selvästi.

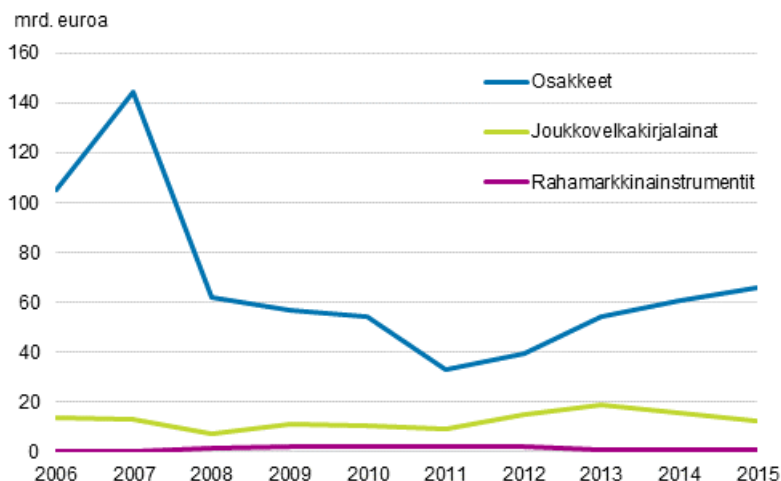
Yritysten arvopaperivelat kasvoivat kokonaisuudessaan 2,0 miljardia euroa 77,3 miljardista 79,4 miljardiin euroon. Ulkomaiset sijoittajat hankkivat suomalaisten yritysten osakkeita 0,4 miljardilla eurolla, kun edellisenä vuonna suomalaisten yritysten osakkeisiin sijoitettiin nettomääräisesti ulkomailta 4,6 miljardia euroa. Vuoden 2015 aikana myös suomalaisten yritysten osakkeiden arvo kasvoi, mikä kasvatti sijoituskantaa. Hinnanmuutokset kasvattivat yritysten osakevelkaa 7,9 prosentilla verrattuna vuoden 2014 lopun sijoituskantaan, kun samaan aikaan vertailuindeksi (OMX Helsinki CAP) nousi 11,7 prosenttia. Ulkomaiset sijoittajat lisäsivät sijoituksiaan yritysten liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjalainoihin 0,5 miljardin euron edestä, kun edellisenä vuonna niitä vähennettiin 4,1 miljardin euron verran.

Kuvio 12. Suomalaisen yritysten arvopaperivelka, sijoitusvirrat vuosina 2006–2015, miljardia euroa

Yritysten arvopaperivelasta yli 83 prosenttia on ulkomaalaisten sijoituksia osakkeisiin. Yritysten velkapapereihin suuntautuvat ulkomaiset sijoitukset muodostivat arvopaperivelasta alle 16 prosenttia.

Kuvio 13. Suomalaisen yritysten arvopaperivelka, sijoituskannat vuosina 2006–2015, miljardia euroa

Suomesta ulkomaille maksettiin osinkoja 3,4 miljardia euroa vuonna 2015, kun edellisvuonna ulkomaisille sijoittajille maksettujen osinkojen määrä oli 0,1 miljardia euroa vähemmän. Korkoja Suomesta ulkomaille maksettiin vain hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna eli 4,5 miljardia euroa.

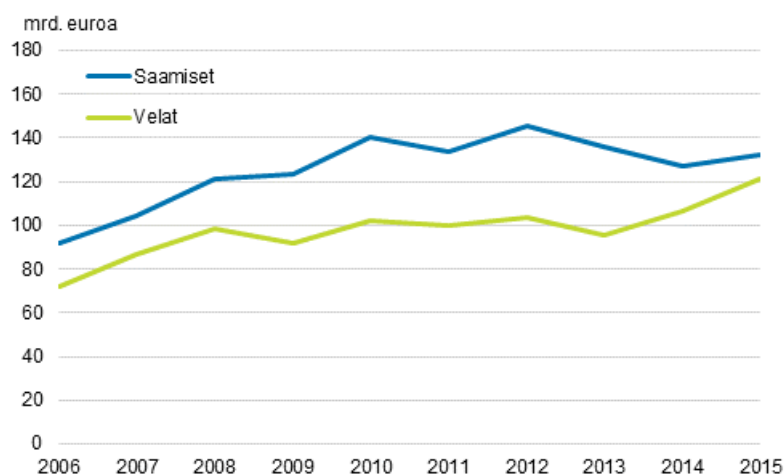
1.2.4 Suorat sijoitukset

Tässä julkistuksessa tarkastellaan ulkomaisia suoria sijoituksia bruttomääräisinä. Tällä tarkoitetaan sitä, että suoriin sijoituksiin sisältyviä konsernin sisäisiä ulkomaisia velkoja ja saamisia ei ole nettoutettu miltään osin. Suuntaperiaatteen mukaiset suorien sijoitusten vuoden 2015 tiedot julkaistaan 27.10.2016.

Suorien sijoitusten bruttosaamiset vuoden 2015 lopussa olivat 132,5 miljardia euroa ja vastaavat velat 121,3 miljardia euroa. Saamiset kasvoivat 5,4 miljardia euroa ja velat 14,5 miljardia euroa. Saamisissa sekä oman että vieraan pääoman ehtoiset erät kasvoivat, kun taas velkapuolen kasvu selittyy konsernin sisäisten velkojen voimakkaalla kasvulla.

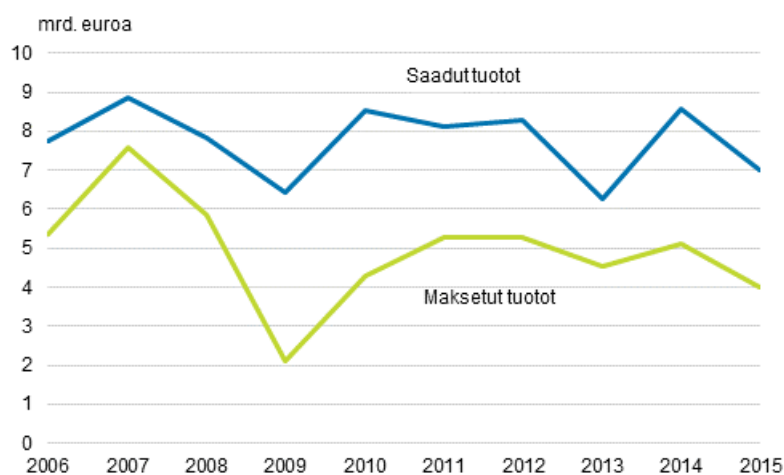
Bruttomääräisesti tarkasteltuna suorien sijoitusten saamisten vuosien 2013–2014 lasku taittui ja saamisten kasvu on jatkunut myös vuoden 2016 alkupuoliskolla. Velat kasvoivat puolestaan historian korkeimmalle tasolle vuoden 2015 lopussa. Velkojen saamisia voimakkaamman kasvun seurauksena vuonna 2015 suoriin sijoituksiin liittyvä nettosaaminen lähes puolittui 11,2 miljardiin euroon edellisen vuoden 20,3 miljardiin euroon verrattuna.

Kuvio 14. Suorien sijoitusten bruttosaamiset ja —velat 2006–2015, miljardia euroa

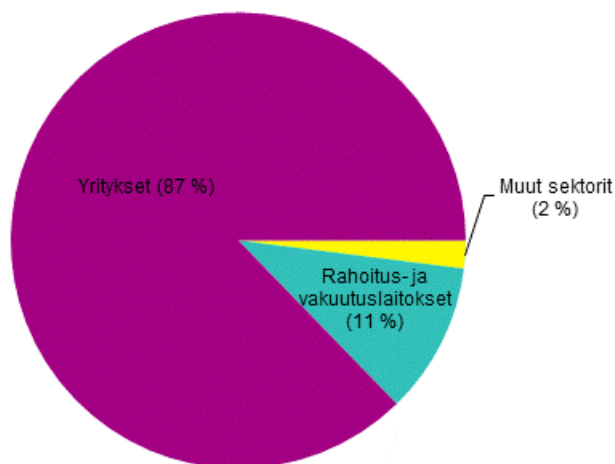
Vuonna 2015 Suomelle kertyi tuottoja ulkomaisista suorista sijoituksista yhteensä 7,0 miljardia euroa, mikä on 1,6 miljardia euroa vähemmän kuin edellisellä vuonnalla. Suomesta ulkomaille tuottoja kirjautui 4,0 miljardia euroa, mikä on myös selvästi edellisvuotta vähemmän (2014: 5,1 miljardia euroa). Vuoden 2015 lopun bruttosaamisiin ja -velkoihin suhteutettuna Suomesta ulkomaille sijoitettujen varojen tuotto prosentti oli 5,3 ja ulkomaisten Suomesta saamien suorien sijoitusten tuotto 3,3 prosenttia, kun vastaavat luvut olivat 6,7 ja 4,8 prosenttia vuonna 2014.

Kuvio 15. Suorien sijoitusten saadut ja maksetut tuotot 2006–2015, miljardia euroa

Suoria sijoituksia oli lähinnä yritys- ja rahoitussektoreilla. Sektori määräytyy sijoitussuhteen kotimaisen osapuolen sektoritiedon perusteella. Ulkomaisten suorien sijoitusten veloista yrityssektorin osuus oli 79 prosenttia ja rahoitussektorin 20 prosenttia. Ulkomaisista saamisista yrityssektorin osuus oli 87 prosenttia ja rahoitussektorin 11 prosenttia.

Kuvio 16. Suorien sijoitusten bruttosaamiset 2015, (osuudet sektoreittain)

1.2.5 Johdannaiset ja muut sijoitukset

Johdannaisiin liittyviä saamisia Suomella oli vuoden 2015 lopussa 100,3 miljardia euroa ja velkoja 97,1 miljardia euroa. Suurin osa johdannaisiin liittyvistä saamisista ja veloista oli pankkien hallussa. Vuoden 2014 lopusta johdannaissaamiset vähenivät 24,5 miljardia euroa ja velat 20,7 miljardia euroa.

Rahoitustaseen muihin sijoituksiin kuuluvat esimerkiksi lainat, talletukset, kauppaluotot sekä muu oma pääoma, joka koostuu omasta pääomasta, joka ei ole arvopaperimuotoista ja sisältää omistusosuudet kansainvälisissä järjestöissä, sivuliikkeissä sekä muissa yksiköissä, joilla ei ole erillistä oikeushenkilöllisyyttä. Muissa sijoituksissa Suomella oli vuoden 2015 lopussa saamisia 167,8 miljardia euroa ja velkoja 184,0 miljardia euroa, joista valtaosa oli keskuspankin, muiden pankkien sekä yritysten hallussa.

Muiden sijoitusten suurin muutos tapahtui käteisvaroissa ja talletuksissa, joiden velat laskivat 154,6 miljardista eurosta 137,3 miljardiin euroon.

Talletussaamisia Suomella oli vuoden 2015 lopussa 82,8 miljardia euroa ja velkoja 137,3 miljardia euroa. Lainoina saamisia oli 60,6 miljardia euroa ja velkoja 24,0 miljardia euroa.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaiset bruttosaamiset sijoituslajeittain, kanta, milj. euroa

			2010	2011	2012	2013	2014	2015
S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	1. Varallisuusasema	Saamiset	610 875	732 045	726 329	648 899	713 784	701 761
		Velat	579 916	702 320	702 922	641 066	719 184	700 468
		Netto	30 960	29 724	23 406	7 834	-5 400	1 293
	1.1 Suorat sijoitukset	Saamiset	140 451	134 036	145 367	136 178	127 087	132 522
		Velat	102 339	99 692	103 872	95 167	106 772	121 323
		Netto	38 112	34 345	41 495	41 011	20 315	11 199
	1.2 Arvopaperisijoitukset	Saamiset	214 755	210 528	239 938	251 641	285 812	291 898
		Velat	207 492	203 245	241 096	263 911	291 642	298 059
		Netto	7 263	7 283	-1 157	-12 270	-5 830	-6 160
	1.3 Johdannaiset	Saamiset	108 335	184 524	135 596	85 296	124 837	100 302
		Velat	103 282	176 731	127 159	80 274	117 810	97 092
		Netto	5 053	7 794	8 437	5 021	7 027	3 210
	1.4 Muut sijoitukset	Saamiset	140 179	194 965	197 030	167 614	167 265	167 842
		Velat	166 803	222 653	230 796	201 713	202 959	183 995
		Netto	-26 624	-27 687	-33 765	-34 099	-35 694	-16 153
	1.5 Valuuttavaranto	Saamiset	7 155	7 991	8 397	8 171	8 782	9 197
		Velat
		Netto	7 155	7 991	8 397	8 171	8 782	9 197

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain, virta, milj. euroa

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Saamiset	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	1 617	80 782	18 621	-90 619	-58 337	-93 758
	1.1 Suorat sijoitukset	11 217	-2 532	6 523	-5 520	126	-491
	1.1.1 Oma pääoma	5 166	466	3 390	-4 180	2 675	-340
	1.1.2 Muu pääoma	6 052	-2 998	3 133	-1 340	-2 549	-152
	1.2 Arvopaperisijoitukset	21 044	4 218	15 831	8 445	13 651	-622
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	11 339	-2 251	8 716	7 089	3 903	1 402
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	10 857	8 156	6 401	3 132	8 533	-2 597
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	-1 152	-1 687	714	-1 776	1 215	573
	1.3 Johdannaiset	-58 372	-4 893	-5 921	-65 885	-69 516	-89 713
	1.4 Muut sijoitukset	29 346	83 610	1 656	-28 428	-2 392	-2 712
	1.5 Valuuttavaranto	-1 619	378	532	769	-207	-219
Velat	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	-1 574	89 077	35 570	-83 408	-48 728	-91 734
	1.1 Suorat sijoitukset	9 097	-4 302	3 885	-3 812	13 031	15 273
	1.1.1 Oma pääoma	6 052	571	1 307	963	5 248	1 251
	1.1.2 Muu pääoma	3 045	-4 874	2 577	-4 775	7 784	14 021
	1.2 Arvopaperisijoitukset	11 164	12 169	25 158	12 279	10 422	2 183
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	-974	-705	2 416	2 730	4 293	1 697
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	14 955	19 177	26 088	9 536	6 913	10 522
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	-2 818	-6 303	-3 346	12	-784	-10 036
	1.3 Johdannaiset	-58 495	-3 752	-4 817	-63 895	-68 838	-84 667
	1.4 Muut sijoitukset	36 660	84 963	11 344	-27 980	-3 343	-24 522
	1.5 Valuuttavaranto
Netto	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	3 191	-8 295	-16 949	-7 211	-9 609	-2 024
	1.1 Suorat sijoitukset	2 120	1 770	2 638	-1 708	-12 905	-15 764
	1.1.1 Oma pääoma	-887	-105	2 083	-5 142	-2 573	-1 591
	1.1.2 Muu pääoma	3 007	1 876	555	3 435	-10 332	-14 173
	1.2 Arvopaperisijoitukset	9 880	-7 950	-9 328	-3 834	3 230	-2 805
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	12 313	-1 546	6 299	4 359	-390	-295
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	-4 098	-11 021	-19 687	-6 405	1 620	-13 119
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	1 666	4 617	4 060	-1 788	1 999	10 609
	1.3 Johdannaiset	124	-1 140	-1 104	-1 990	-678	-5 047
	1.4 Muut sijoitukset	-7 314	-1 353	-9 688	-448	951	21 810
	1.5 Valuuttavaranto	-1 619	378	532	769	-207	-219

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Vaihtotase alueittain, milj. euroa

			2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tulot	Eurooppa	1. Vaihtotase	58 722	64 075	65 950	67 549	68 890	66 787
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	35 822	39 704	40 166	40 145	40 106	38 981
		1.2 Palvelut	10 875	11 958	13 514	14 612	14 117	14 293
		1.3 Ensitulo	11 473	11 922	12 049	11 917	13 878	12 808
		1.4 Tulojen uudelleenjako	552	490	.	875	789	706
	Afrikka	1. Vaihtotase	2 309	2 035	2 779	2 284	2 235	2 138
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	1 360	1 270	1 691	1 322	1 460	1 393
		1.2 Palvelut	.	.	1 036	.	624	593
		1.3 Ensitulo	17	29	51	122	123	119
		1.4 Tulojen uudelleenjako	.	.	.	34	28	33
	Amerikka	1. Vaihtotase	8 054	9 020	10 492	10 088	10 395	9 694
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	5 547	5 167	6 246	6 303	6 235	5 896
		1.2 Palvelut	1 671	2 130	2 662	2 550	2 689	3 013
		1.3 Ensitulo	822	1 291	1 055	1 157	1 398	697
		1.4 Tulojen uudelleenjako	.	433	529	79	73	87
	Aasia	1. Vaihtotase	16 402	14 678	12 909	13 159	12 373	12 989
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	7 840	7 914	7 978	8 340	7 720	7 806
		1.2 Palvelut	6 513	5 496	4 332	3 969	3 762	4 198
		1.3 Ensitulo	2 045	1 265	588	754	814	898
		1.4 Tulojen uudelleenjako	.	.	.	96	76	87
Australia Oseania ja muut alueet	1. Vaihtotase	1 018	1 018	1 073	846	853	867	
	1.1 Tavarat (2013 alkaen)	503	723	718	582	547	520	
	1.2 Palvelut	411	207	245	171	199	238	
	1.3 Ensitulo	104	87	108	86	102	102	
	1.4 Tulojen uudelleenjako	.	.	.	8	6	7	
Maailma	1. Vaihtotase	87 874	92 785	95 541	94 489	95 182	92 909	
	1.1 Tavarat (2013 alkaen)	51 472	55 653	56 878	56 777	56 147	54 651	
	1.2 Palvelut	20 992	21 191	22 360	22 379	21 554	22 505	
	1.3 Ensitulo	14 489	14 610	14 694	14 106	16 381	14 701	
	1.4 Tulojen uudelleenjako	921	1 331	1 608	1 227	1 099	1 053	

			2010	2011	2012	2013	2014	2015
Menot	Eurooppa	1. Vaihtotase	67 701	76 994	78 872	77 954	75 846	72 426
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	41 997	48 310	48 992	49 681	48 261	45 472
		1.2 Palvelut	14 303	15 328	17 670	17 737	16 808	17 674
		1.3 Ensitulo	9 845	11 552	11 989	8 340	8 730	7 384
		1.4 Tulojen uudelleenjako	1 556	1 804	.	2 196	2 047	1 896
	Afrikka	1. Vaihtotase	637	639	848	1 003	1 046	807
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	436	489	534	633	717	532
		1.2 Palvelut	194	147	342	346	281	226
		1.3 Ensitulo	5	3	.	-15	7	8
		1.4 Tulojen uudelleenjako	2	.	.	39	41	41
	Amerikka	1. Vaihtotase	6 139	6 921	6 535	4 885	5 452	5 162
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	2 248	3 097	2 686	2 259	2 569	2 507
		1.2 Palvelut	2 358	2 236	2 622	2 203	2 338	2 470
		1.3 Ensitulo	1 517	1 574	1 198	350	478	109
		1.4 Tulojen uudelleenjako	.	.	.	72	68	76
	Aasia	1. Vaihtotase	7 307	7 792	7 766	6 520	7 033	7 235
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	4 294	5 121	4 886	3 856	4 343	4 179
		1.2 Palvelut	2 597	2 333	2 416	2 177	2 204	2 412
		1.3 Ensitulo	410	335	454	384	388	546
		1.4 Tulojen uudelleenjako	7	.	.	103	98	99
	Australia Oseania ja muut alueet	1. Vaihtotase	358	352	211	171	134	213
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	252	265	142	85	48	83
		1.2 Palvelut	79	70	71	56	60	110
		1.3 Ensitulo	26	16	-3	21	19	12
		1.4 Tulojen uudelleenjako	1	.	.	8	7	8
	Maailma	1. Vaihtotase	85 548	96 288	99 405	97 748	97 505	93 780
		1.1 Tavarat (2013 alkaen)	49 227	57 281	57 253	56 527	55 952	52 786
		1.2 Palvelut	20 611	21 323	24 204	23 729	22 766	24 113
1.3 Ensitulo		12 732	14 433	14 642	13 884	15 193	13 507	
1.4 Tulojen uudelleenjako		2 978	3 250	3 307	3 608	3 595	3 374	

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Tietojen tarkentuminen

Tietojen tarkentuminen

	Edellinen vuosijulkaisu 30.09.2015	Uusin julkistus 30.09.2016	Tarkentuminen miljoonaa euroa
1. Vaihtotase 2014	-2850	-3366	-516
1.1 Tavarat 2014	83	251	168
1.2 Palvelut 2014	-1662	-1447	215
1.3 Ensitulo 2014	1248	212	-1036
1.4 Tulojen uudelleenjakko 2014	-2518	-2381	136

Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.
- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämään mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyriyksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomankorvaukset

Tuotannontekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä. Julkisten tulonsiirtojen ennakkotiedot kerätään Valtiokonttorista saatavista valtion kirjanpitolietoista, ja vuoden lopussa Tilastokeskus tarkistaa ne tilinpäätösaineiston ja erityisselvitysten perusteella. Erityisselvityksiin käytetään EU:n Suomea koskevissa tilastoissaan ilmoittamia tukipalkkioiden ja muiden EU-maksujen tietoja.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuositilastot jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantotiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekeville institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten saamisten ja velkojen ennakoitaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeenjääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkittaessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihtoja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassa, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrytmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselystä ja muiden palvelujen kyselystä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrytmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositaso lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteen ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Saana Ranta-Ruona 029 551 3375

Vastaava tilastajohtaja:

Ville Vertanen

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 2342-3463 (pdf)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi